

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>ДЕМЕНЬ П., РЕГО Г. І.</i> ЗАПОБІГАННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ ЦЬКУВАННЯ В ШКОЛІ НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ «ДРУЖНЯ ШКОЛА».....	138
<i>ДОБОНІ А., ЛАЛАК Н.В.</i> ЛЮБОВ ДО ДІТЕЙ ЯК ПРОВІДНА ЦІННІСНО-СВІТОГЛЯДНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	141
<i>ДОБОШ О.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	143
<i>ЗАМЕЛЮК М.І., ХОМЯРЧУК А.П.</i> САМОМОТИВАЦІЯ – ОСНОВА УСПІХУ ПЕДАГОГА.....	146
<i>ЗАПОРОЖЧЕНКО Т.П., ДЕЩЕНКО Н.В.</i> РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	148
<i>ЗОРІВЧАК М. В., МАЙБОРОДА І. Е.</i> ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПАТРІОТИЧНОГО ПОЧУТТЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	151
<i>ІВАНОВА В.В., ГЕНЦІ Р.Р.</i> РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЕВОГО СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	153
<i>ЛЬТЬО Г.Ф., КОТУБЕЙ В.Ф.</i> УКРАЇНА У СВІТОВОМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ.....	156
<i>ЛЬТЬО Г.Ф., КОТУБЕЙ В.Ф., СІДОР Ю.І.</i> ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК.....	158
<i>КАМПОВ Н.</i> СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	160
<i>КОВАЛЬЧУК І.Л.</i> ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ФІЛОСОФІЇ.....	163
<i>КОВАЧ О.В., ЧОВРІЙ С.Ю.</i> ДОСВІД УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМІНАРІЙ ЗАКАРПАТТЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ У КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	166
<i>КОЗАР Ю.Ю., ШОПША Г.В.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ДІЛОВИХ ІГОР.....	168
<i>КОЗАРЬ О. П., ПИНЗЕНИК О. М., СКРИПИНЕЦЬ В. В.</i> МАРКЕТИНГ ЯК ФІЛОСОФІЯ БІЗНЕСУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАРКЕТОЛОГІВ.....	171
<i>КОЛЕСНИК Л.Д.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ.....	173
<i>КОМАР О.А.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	175

Список використаних джерел:

1. Наталія Борисівна Середа. Значення української декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва в процесі формування духовної культури особистості. // <https://artka.ck.ua> › conf › art › article › download
2. Антонюк Н., Національно-патріотичне виховання молодших школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва / Надія Антонюк, Алла Хом'ярчук // Педагогічний часопис Волині. – № 4(11), 2018. – с. 9-14.
3. Затолокіна Т.В. Використання системного підходу у вихованні учнів на заняттях гуртка: // <http://www.zmiiv-cdut.kh.sch.in.ua> › downloads

»

**ІВАНОВА В.В.,
ГЕНЦІ Р.Р.**

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЕВОГО СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

На сучасному етапі розвитку суспільство потребує освіченої та культурно-розвиненої особистості. Основою виховання та навчання у дошкільному дитинстві є оволодіння мовленням. Оволодіння рідною мовою та вміле використання її виразних засобів найбільш інтенсивно протікає у дошкільні роки, коли у дитини надзвичайно висока чутливість до мовленнєвої інформації (М. Коніна, Є. Радіна, Ф. Сохін, О.Ушакова, Є. Фльоріна та ін).

Нині у мовленнєвій практиці простежується втрата кращих мовленнєвих традицій, що тягне за собою і занепад загальної культури. У мовленнєвій діяльності це виявляється у збільшенні лексики зі зниженим емоційно-експресивним забарвленням, просторових форм, вульгаризмів, жаргонізмів. Розвиток культури мовленнєвого спілкування як проблема психолого-педагогічного дослідження в дошкільному дитинстві вимагає застосування нових підходів, в основі яких лежать положення та ідеї, розроблені в загальній педагогічній теорії.

Культуру мовлення старших дошкільнят ми розуміємо як сукупність комунікативних якостей, які формуються у мовленнєвій діяльності та включають усвідомлене засвоєння образотворчо-ви-

разних засобів мовлення, у тому числі в ігровій діяльності, та доречно їх використання у власному мовленні.

Опанування мовленням та формами мовленнєвого спілкування відбувається у соціальній взаємодії дитини та дорослого, при оволодінні формами немовної взаємодії з дорослим. Рушійним початком мовленнєвої соціалізації служить не лише потреба у мовленнєвому спілкуванні, а й необхідність координувати свою спільну діяльність із дорослим.

В спілкуванні через наслідування дитина освоює способи взаємодії людей один з одним. Емпатія, що виникає і розвивається в спілкуванні, є важливим компонентом культури розвитку людини, способом її існування серед людей. У процесі емпатійної взаємодії в дитини накопичується моральний досвід спілкування, формується система цінностей, які надалі визначають її поведінку по відношенню до людей.

Формування етичних уявлень та соціальних норм має впливати як на розум, так і на почуття дитини. Тут велику роль відіграє вміння дорослого дати дитині можливість відчувати радість від спілкування, виявити співчуття до іншої людини.

Мовленнєве навчання дітей передбачає, по-перше, введення в їхній активний словник достатньої кількості етикетних стереотипів, по-друге, формування вміння вибирати необхідні форми з урахуванням ситуації спілкування (з ким, де, коли, навіщо говорити).

Мовлення й поведінка взаємопов'язані, тому освоєння дитиною власне мовленнєвих норм здійснюється у єдності з вивченням загальних правил культури поведінки. Засвоєння рольових позицій та пов'язаних із цими ситуаціями норм мовленнєвої поведінки в іграх, на прогулянці, під час режимних моментів, допомагають дитині адаптуватися. Правила мовленнєвої поведінки пов'язані з загальними етичними нормами, в основі яких лежать моральні поняття і принципи: делікатність, доброта, увага до оточуючих.

Не завжди спілкування з дітьми складається благополучно, сприяє розвитку дитини та підтримці сприятливого психологічного клімату. Причиною можуть бути недоліки сформованості комунікативної діяльності учасників спілкування чи їх специфічні особисті якості. Якщо у дитини є особливості у розвитку, якщо вона відчуває труднощі у навчанні, то більшою чи меншою мірою їй притаманні деякі загальні недоліки в організації та здійсненні мовленнєвої комунікативної взаємодії.

Недоліки мовленнєвої комунікації надають висловлюванням дітей негативно-особистісне забарвлення. У досвіді спілкування ді-

тей ясно простежується нестача позитивних зразків комунікативних процесів.

Психологи виділяють два аспекти в особистісному відношенні між дорослим та дитиною: пізнавальний (отримання інформації) та соціальний (спілкування дорослий-дитина). З раннього дитинства дитина навчається у дорослих. За даними Т. Піроженко, на рубежі 6-го та 7-го років життя дитини з'являється гуманне ставлення до однолітків. Отже, саме у цьому віці можливе виховання справжньої культури спілкування, що має моральну основу [1, 4].

Культуру мовленнєвої поведінки дослідники пов'язують із розвитком загальної культури людини. Вона тісно пов'язана з проблемою сприйняття мови, формуванням «чуття комунікативної доцільності», точності та доречності висловлювання у певній ситуації, а також з вихованням ввічливості та шанобливого ставлення до оточуючих.

З метою розвитку в дітей здатності до оцінки своїх вчинків важливо дати їм загальні уявлення про те, «що таке добре і що таке погано». Всі отримані моральні знання полегшують життя, як самим дітям, так і людям, що їх оточують.

Аналіз літератури показує, що розвиток мотивів ввічливого ставлення більшою мірою обумовлено не віком, а всією виховною роботою з дітьми, і зокрема тими її видами, які спрямовані на уточнення мотиву, усвідомлення його та зв'язок з дією, вчинком (О. Леонтєв, Р. Буре, О. Дубова та ін.).

Ми припускаємо, що культура мовленнєвого спілкування передбачає дотримання дитиною норм та правил спілкування з дорослими та однолітками, заснованих на повазі та доброзичливості, з використанням відповідного словникового запасу та форм звернення, а також ввічлива поведінка у громадських місцях, побуті. Культура мовленнєвого спілкування передбачає як вміння діяти необхідним чином, так і утримуватися від недоречних у цій обстановці дій, слів, жестів. Дитину треба вчити помічати стан інших людей. Неодмінний атрибут культури спілкування – тактовність, вміння зрозуміти почуття та настрої оточуючих людей, поставити себе на їхнє місце, уявити можливі наслідки своїх вчинків. Важлива ознака культури поведінки – прояв точності та обов'язковості. У культурі спілкування велике місце займає культура мовлення, вміння брати участь у дискусії, розуміння гумору тощо. Культура мовлення – володіння нормами усного та письмового літературного мовлення (правильної вимови, наголосу, граматики, слововживання та ін.), а також вміння використовувати виразні мовленнєві засоби в різних умовах спілкування відповідно до цілей та змісту мовлення.

Таким чином, аналіз даних досліджень дозволив встановити, що деякі якості культури мовленнєвого спілкування дитини розглядалися окремими вченими. Проте загалом виховання культури мовленнєвого спілкування дітей старшого дошкільного віку не було предметом самостійного дослідження. Як перспективи дослідження розглядаємо спробу довести можливість розвитку культури мовленнєвого спілкування дітей старшого дошкільного віку в ігровій формі навчання.

Список використаних джерел

1. Дубова, О. Теоретичні засади формування основ культури спілкування дітей 5-7 років. Освіта і управління. 2012. №1. С.10-115.
2. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность : учеб. Пособие. 2-е изд., М. : Смысл : Академия, 2005. 352 с.
3. Піроженко Т.О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника /Т.О.Піроженко. Тернопіль: Міндрівець, 2010. 152 с.

»

**ЛЬТЬО Г.Ф.,
КОТУБЕЙ В.Ф.**

Мукачівський державний університет, Україна

УКРАЇНА У СВІТОВОМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Україна переживає процес входження в європейський, політичний, культурний, правовий простір. Відповідні дії держави щодо входження у європейське співтовариство називають євроінтеграційними. На думку українських вчених, євроінтеграція для нашої країни – процес модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, вихід на світові ринки, насамперед на ринок. Євроінтеграція – найкращий спосіб реалізації національних інтересів, зміцнення позицій у світовій системі міжнародних інтересів.

Інтеграція трактується як один з напрямків зовнішньої політики держави, передбачає істотні внутрішні перетворення згідно з прийнятими стандартами, забезпечує можливість переходу до більш високого рівня міжнародних відносин [2, с.5-6].

Наближення Європейського Союзу до українських кордонів об'єктивно збільшує вплив європейської спільноти на Україну, мо-